

Oprichting onafhankelijke budgettaire autoriteit in Hongarije

Hongarije heeft zijn overheidsfinanciën onder moeilijke omstandigheden beter onder controle gebracht. Kenmerkend voor de Hongaarse aanpak is een strak budgettair kader met een onafhankelijke autoriteit.

In de jaren na de val van de Berlijnse Muur kende Hongarije een periode van substantiële reële bbp-groei en een sterke toename van investeringen door buitenlandse beleggers. Als kroon op het succes mocht Hongarije op 1 mei 2004 toetreden tot de Europese Unie (EU). De overheidstekorten waren echter hoog gebleven door de erfenis van de communistische instituties, zoals royale sociale voorzieningen en een groot inefficiënt ambtenarenapparaat (Schuurmans, 2009). In 2006 zette de dreiging van een tekort boven tien procent van het bruto binnenlandse product (bbp) de regering aan tot een ambitieus consolidatieprogramma onder de naam *New equilibrium package*. Belangrijke elementen waren een verdubbeling van de ziektekostenpremies en een substantiële verhoging van de winstbelasting en de btw. Dit programma leidde tot een reductie in het overheidstekort, maar was te beperkt om zicht te bieden op duurzaam gezonde overheidsfinanciën. Ondanks de verbetering in het overheidstekort werd de situatie nijpend toen Hongarije in 2008 moeite kreeg om de staatsschuld op de internationale financiële markten te financieren. Door de kredietcrisis waren buitenlandse beleggers huiverig geworden om risico's te lopen die verbonden zijn met investeringen in Centraal- en Oost-Europa. Dit speelde sinds de zomer van 2007, maar de situatie verslechterde aanzienlijk na de ondergang van Lehman Brothers in september 2008. De Forint (HUF) daalde in minder dan twee maanden met vijftien procent ten opzichte van de euro. Bovendien moest de Hongaarse overheid opeens vier procentpunt meer rente betalen op haar staatsleningen dan West-Europese overheden (data Thomson Financial).

Een strak budgettair kader

Onder deze uitzonderlijke omstandigheden zette Hongarije in 2008 een tweesporenbeleid in werking. Ten eerste vroeg de regering financiële bijstand aan de EU en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) om aan zijn betalingsverplichtingen te kunnen blijven voldoen. Dit leverde Hongarije toezeggingen op voor leningen van omgerekend ongeveer achttien miljard euro, die in vier tranches binnen een jaar worden uitgekeerd. Ten tweede, van meer fundamenteel belang, maakte Hongarije in hoog tempo wetten om

de budgettaire situatie duurzaam te maken, zodat internationale beleggers hun vertrouwen in Hongarije zouden terugkrijgen. In december 2008 is de *Act on fiscal responsibility and the fiscal council* aangenomen door het Hongaarse parlement. Deze wet bevat vier elementen die het een robuust budgettair raamwerk maken: de eis dat het overheidssaldo gecorrigeerd voor rentebetalingen positief is; de regel dat elke verhoging van de overheidsuitgaven gecompenseerd wordt door een verlaging elders op de begroting of door belastingverhoging; de voorwaarde dat de overheidsbegroting voldoet aan internationale accounting standaarden; de oprichting van een onafhankelijke budgettaire autoriteit die erop toeziet dat de regering bovenstaande regels naleeft en die het beleid ondersteunt met analyse en modelberekeningen. Het nieuwe budgettaire raamwerk beoogt de voor inflatie gecorrigeerde overheidsschuld te stabiliseren. Wanneer het reële bbp stijgt, zal de overheidsschuld dan als percentage van het bbp dalen. De inwerkingtreding is ook gepaard gegaan met maatregelen die direct leiden tot een beter overheidssaldo, zoals een bevroering van de salarissen van ambtenaren.

Door de nieuwe wet is de beleidsvrijheid van de Hongaarse regering sterk afgenomen. Sinds 1 juli 2009 is de budgettaire autoriteit in functie. Aldus is het budgettaire kader in lijn gebracht met aanbevelingen uit de recente theoretische literatuur. Beetsma *et al.* (2009) tonen aan dat een budgettair kader dat niet alleen eisen stelt aan de begroting, maar dat ook strakke grenzen bepaalt voor de implementatie van de voornemens, tot een significante verbetering van het begrotingssaldo leidt. Sinds de nieuwe budgettaire wetgeving en de oprichting van de budgettaire autoriteit is de waarde van de Forint gestabiliseerd rond 270 HUF per euro, is de renteopslag die de Hongaarse overheid moet betalen boven de West-Europese staatsrente teruggelopen en is de index van de Hongaarse aandelenbeurs aanzienlijk gestegen. Dit duidt op toegenomen vertrouwen in de Hongaarse economie en overheid. Andere landen die kampen met hoge overheidstekorten kunnen ook overwegen het vertrouwen te schragen met een strak budgettair kader en een onafhankelijke autoriteit.

LITERATUUR

- Schuurmans, E. (2009) *Fiscal policy in Hungary*. Bachelorthesis. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam.
 Beetsma R.M.W.J., M. Giuliodori and P. Wiertz (2009) *Planning to cheat: EU fiscal policy in real time*. *Economic Policy*, 24(60), 753–804.

ELISABETH SCHUURMANS EN CEES ULLERSMA
 Student aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en afdelingshoofd bij De Nederlandsche Bank